

Vergaderjaar 2023–2024

36 318

Voorstel van wet van het lid Erkens houdende regels over het vergroten van de energieonafhankelijkheid (Wet energieonafhankelijkheid)

Nr. 4

ADVIES VAN DE AFDELING ADVISERING VAN DE RAAD VAN STATE EN REACTIE VAN DE INITIATIEFNEMER

Hieronder zijn opgenomen het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State d.d. 21 juni 2023 W18.23.00058/IV en de reactie van de initiatiefnemer d.d. 29 februari 2024, aangeboden aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State is cursief afgedrukt.

Bij brief van de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 10 maart 2023 heeft de Tweede Kamer, bij de Afdeling advisering van de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt het voorstel van wet van het lid Erkens houdende regels over het vergroten van de energieonafhankelijkheid (Wet energieonafhankelijkheid), met memorie van toelichting.

Het initiatiefwetsvoorstel beoogt de onafhankelijkheid van de Nederlandse energievoorziening te vergroten. Daartoe voorziet het in een beleidskader bestaande uit een vijfjaarlijkse energiestrategie en monitoring van de voortgang van het beleid door een jaarlijkse energienota en een tweejaarlijkse voortgangsrapportage. Het voorstel voorziet tevens in de oprichting van een Energieraad.

De Afdeling advisering van de Raad van State begrijpt de wens van initiatiefnemer om de aandacht voor energieonafhankelijkheid te vergroten, maar is beducht voor de eenzijdige focus van het voorstel op energieonafhankelijkheid op nationaal niveau. Zij wijst er in de eerste plaats op dat het voorstel een nieuw stelsel van plannen introduceert dat naast en los van het bestaande planningsstelsel van de Klimaatwet staat. Door de eenzijdige focus op energieonafhankelijkheid kan zo'n afzonderlijk stelsel al snel tegen het bestaande stelsel van plannen in gaan werken. In de tweede plaats wijst zij op het belang van een integrale afweging van belangen bij de vorming van energiebeleid.

Zowel op Europees, internationaal als op nationaal niveau maakt het aspect onafhankelijkheid al onderdeel uit van een integraal energiebeleid. Het voorstel wijkt af van deze bestaande integrale benadering van het

energiebeleid, waarin rekening wordt gehouden met ander beleid dat relevant is voor de vorming van het beleid over energieonafhankelijkheid. Daarmee heeft het voorstel in de vorm van een aparte planningswet risico's voor het voeren van een integraal en effectief energiebeleid en het bereiken van daarmee verbonden doelstellingen. Omdat de inbedding van het doel van energieonafhankelijkheid in het grotere geheel van het energiebeleid en van de Klimaatwet van zo groot belang is, is dit afzonderlijke wetsvoorstel geen passend instrument. In verband hiermee dient het voorstel nader te worden overwogen.

De indiener heeft het advies van de Raad van State met interesse gelezen en enkele aanpassingen gemaakt in het wetsvoorstel. De indiener is van mening dat energieonafhankelijkheid en leveringszekerheid op dit moment geen integraal onderdeel zijn van energiebeleid. Juist daarom heeft de indiener dit initiatiefwetsvoorstel opgesteld. De indiener ziet de wet als aanvulling op bestaand beleid om meer integraliteit te creëren en componenten als energieonafhankelijkheid, leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie beter te borgen. Het wetsvoorstel heeft niet het doel ervoor te zorgen dat dit de enige componenten zijn waarop energiebeleid wordt gebaseerd, maar wil wel dat deze componenten een vaste plek krijgen in de besluitvorming. Daarbij is de indiener ook van mening dat deze publieke belangen juist borging moeten vinden in het nationale beleid omdat energiebeleid op nationaal niveau wordt vorm gegeven.

1. Aanleiding voor en inhoud van het initiatiefwetsvoorstel

a. Aanleiding

Vanaf de tweede helft van 2021 zijn de prijzen voor energie mondiaal fors gestegen. Na de invasie van Rusland in Oekraïne zijn de prijzen verder gestegen. Rusland besloot vervolgens eenzijdig om de gasleveringen aan enkele EU-lidstaten op te schorten. Deze ontwikkelingen hebben ook in Nederland geleid tot zorgen over de leveringszekerheid van, en zeer hoge prijzen voor, energie.

De toelichting bij het initiatiefwetsvoorstel beschrijft het ontstaan van afhankelijkheid van Russisch gas en olie(producten) en benoemt die afhankelijkheid als voornaamste oorzaak voor de energiecrisis. Het voorstel beoogt die afhankelijkheid te verminderen en te voorkomen dat die afhankelijkheid wordt ingeruild voor nieuwe afhankelijkheden, bijvoorbeeld van fossiele brandstoffen en waterstof uit het Midden-Oosten, of noodzakelijke grondstoffen voor onze energievoorziening uit China, zoals zeldzame aardmetalen. Volgens de toelichting is het met het oog daarop nodig energiebeleid te voeren dat is gericht op het vergroten van de onafhankelijkheid van de Nederlandse energievoorziening.

b. Inhoud

Het initiatiefwetsvoorstel biedt een kader voor de ontwikkeling van beleid om de onafhankelijkheid van de Nederlandse energievoorziening te vergroten. Het te voeren beleid heeft betrekking op:

- de nationale productie van energie, de planning van de nationale productie van energie en de infrastructuur;*
- de diversificatie van energiebronnen en het voorkomen van afhankelijkheid van een energiebron;*
- de diversificatie van de import van energie;*
- de aard, omvang en inzet van strategische energiereserves, en;*

- *het beheersen van risico's in de indirecte afhankelijkheden van de energievoorziening, alsmede noodzakelijke grondstoffen voor de energievoorziening.*

Volgens het voorgestelde kader stelt de regering vijfjaarlijks een zogenoemde energiestrategie op, waarover na twee jaar een voortgangsrapportage wordt uitgebracht. Verder wordt jaarlijks een energienota uitgebracht. Het voorstel voorziet tevens in de oprichting van een Energieraad.

2. Probleemanalyse en probleemaanpak

a. Relevante belangen voor een evenwichtig energiebeleid

Het voorstel is gericht op het versterken van leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie en beoogt dit te bereiken door het voeren van een energiebeleid dat is gericht op het vergroten van de onafhankelijkheid van het Nederlandse energiesysteem.

Leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie zijn belangrijke onderdelen van het energiebeleid en het is van belang dat bij zowel beleidsvorming als maatregelen ter uitvoering van het beleid hier voldoende aandacht voor is. Het vergroten van energieonafhankelijkheid zou bij kunnen dragen aan leveringszekerheid en betaalbaarheid.

De Afdeling tekent hierbij aan dat energieonafhankelijkheid (als middel om de belangen van betaalbaarheid en leveringszekerheid na te streven) niet als enige relevant is voor de keuzes en vormgeving van het energiesysteem in Nederland. Voor de vormgeving van het Nederlandse energiesysteem en het daartoe te voeren energiebeleid zijn onder meer technologische ontwikkelingen en innovatie, de gevolgen van die ontwikkelingen voor het gebruik van verschillende energiebronnen, maar ook veiligheid, leefomgevingskwaliteit en maatschappelijke betrokkenheid van belang. Als gevolg van de klimaatopgave waarvoor Nederland staat, is bovendien de bescherming van het klimaat van toenemend belang en onlosmakelijk verbonden met energiebeleid.

De verschillende belangen werken op elkaar in, hebben daardoor een onlosmakelijke samenhang en kunnen dus niet los van elkaar worden gezien. Zo heeft het klimaatdoel bijvoorbeeld gevolgen voor de keuze welke energiebronnen gebruikt kunnen worden. Dit grijpt in op de beschikbaarheid van en keuzes voor energiebronnen en daarmee de leveringszekerheid en betaalbaarheid. Maar ook andersom geldt dat keuzes voor bepaalde energiebronnen (ingrijpende) gevolgen kunnen hebben voor het behalen van de klimaatdoelen, veiligheid en leefomgevingskwaliteit. De verschillende relevante belangen kunnen alleen op een evenwichtige wijze met elkaar worden verbonden door een integrale benadering te hanteren ten aanzien van energiebeleid.

De Afdeling ziet dat in het voorstel een beleidskader wordt voorgesteld waarin het vergroten van energieonafhankelijkheid als leidend en op zichzelf staand doel van het energiebeleid wordt nagestreefd en niet wordt gezien in samenhang met andere belangen en met name de klimaatopgave. Dit wordt versterkt door het instellen van een Energieraad die de regering adviseert over energiebeleid dat primair is gericht op het vergroten van energieonafhankelijkheid. Met aandacht voor alleen maar energieonafhankelijkheid bestaat het risico dat bij te maken keuzes in het energiebeleid, andere wezenlijke belangen (bijvoorbeeld de te bereiken klimaatdoelen, veiligheid en de kwaliteit van de leefomgeving) uit het oog verloren worden, waardoor die belangen in de knel komen. Dit is niet wat

het voorstel beoogt, maar wel een risico dat voortvloeit uit de gekozen benadering.

De indiener deelt de mening van de Raad van State dat energieonafhankelijkheid, leveringszekerheid en betaalbaarheid niet als enige relevant zijn voor de keuzes en vormgeving van energiebeleid in Nederland. Hier werken inderdaad verschillende belangen op elkaar in; waaronder ook klimaatbeleid. Het initiatiefwetsvoorstel staat hier niet haaks op, maar is juist complementair om ervoor te zorgen dat publieke belangen die genoemd worden in de initiatiefwet ook voldoende aandacht krijgen in de Nederlandse beleidscyclus. Publieke belangen als leveringszekerheid en bijbehorende afhankelijkheid hebben in het verleden geen tot onvoldoende aandacht gekregen. Dit kan worden verklaard doordat de gasproductie uit het Groninger gasveld er voorheen voor zorgde dat deze belangen automatisch werden geborgd. De indiener wil met het wetsvoorstel ervoor zorgen dat deze componenten beter worden meegenomen in de totstandkoming van energiebeleid. Volgens de indiener is hiervoor op dit moment onvoldoende aandacht. De wet is daarom complementair en heeft niet het doel om leveringszekerheid, betaalbaarheid en energieonafhankelijkheid de enige pijlers te maken waarop energiebeleid wordt gebaseerd. De indiener is van mening dat er momenteel een beleidscyclus is voor klimaatbeleid, maar niet voor energiebeleid. Daarom beoogt de indiener met dit wetsvoorstel een beleidscyclus voor energiebeleid op te tuigen. De keuzes die worden gemaakt voor klimaatbeleid komen niet altijd overeen met de keuzes die gemaakt zouden worden vanuit energiebeleid. Daarom is het van belang dat er voor beide onderwerpen een beleidscyclus is zodat keuzes hierover in samenhang kunnen worden genomen. Uiteindelijk is het aan een kabinet en het parlement om de verschillende belangen te wegen en mee te nemen in de uiteindelijke besluitvorming.

b. Een tweede stelsel

Naast en los van het stelsel van plannen uit de Klimaatwet, introduceert dit wetsvoorstel eenzelfde stelsel van plannen gericht op energieonafhankelijkheid op nationaal niveau. Beide stelsels gaan los van elkaar functioneren, terwijl het doel van vergroting van energieonafhankelijkheid deel uitmaakt van het bredere energiebeleid. Het bredere energiebeleid wordt in samenhang met het klimaatbeleid gezien. Daarmee krijgt een onderdeel van het energiebeleid door een eigen planningscyclus niet alleen een onevenredig grote nadruk, maar de plannen kunnen ook tegen elkaar in gaan werken. Wat de plannen tot vergroting van energieonafhankelijkheid op nationaal niveau vergen, hoeft nog niet te passen in het bredere verband van het energiebeleid en het klimaatbeleid. Het is niet mogelijk beide planningsstelsels los van elkaar te zien. Daartoe leidt dit voorstel wel. In die zin komt het voorstel de kwaliteit van beleid- en wetgeving niet ten goede.

De indiener vindt net als de Raad van State dat het niet mogelijk is om klimaatbeleid los te zien van energiebeleid. Het voorstel dient hier ook niet toe. De indiener stelt voor om de cyclus voor energiebeleid in tijd aan te laten sluiten op de cyclus voor klimaatbeleid. Dit stelt de indiener voor om ervoor te zorgen dat beide stelsel niet los van elkaar opereren, maar besluitvorming gelijktijdig plaats kan vinden. Tevens heeft het wetsvoorstel ook niet het doel om energieonafhankelijkheid een eigen planningscyclus te geven. Het wetsvoorstel beoogt ervoor te zorgen dat dit als een van meerdere pijlers wordt meegenomen voor de totstandkoming energiebeleid. Volgens de indiener wordt energieonafhankelijkheid op dit moment namelijk onvoldoende meegenomen in beleidskeuzes.

c. Bestaande (integrale) aanpak op Europees, internationaal en nationaal niveau

De Afdeling merkt op dat zowel op Europees en internationaal niveau als op nationaal niveau veel aandacht bestaat voor energiebeleid. Daarbij worden ook nadrukkelijk de leveringszekerheid en betaalbaarheid in aanmerking genomen en wordt aandacht geschonken aan vermindering van afhankelijkheden. Daarop wordt hieronder ingegaan.

Op zowel Europees als nationaal niveau zijn kaders ontwikkeld voor de vormgeving van energiebeleid en worden maatregelen getroffen voor de realisatie hiervan. Daarbij is er aandacht voor de verschillende factoren die relevant zijn voor energiebeleid en is energiebeleid in sterke mate geïntegreerd met klimaatbeleid.

i. De Europese strategie voor energie en klimaat

Op het niveau van de EU is een overkoepelend kader ontwikkeld voor energie- en klimaatbeleid. Dit kader is primair gericht op het bereiken van doelstellingen en streefcijfers voor energie en broeikasgasemissies. Deze doelstellingen vallen uiteen in vijf dimensies, te weten:

- de continuïteit van de energievoorziening,*
- de interne energiemarkt,*
- energie-efficiëntie,*
- decarbonisatie, en*
- onderzoek, innovatie en concurrentievermogen.*

Verder wordt met het Europese energie- en klimaatbeleid Fit for 55, aangevuld door RePowerEU, een langetermijnstrategie geboden waaraan de logische verbinding tussen energie- en klimaatdoelstellingen ten grondslag ligt. In deze strategie zijn onder meer verankerd doelstellingen op het gebied van energieonafhankelijkheid, betaalbaarheid, leveringszekerheid, productie in de EU van met name hernieuwbare energie, diversificatie van energiebronnen en invoer en de toegang tot kritieke grondstoffen. Aandacht voor afhankelijkheden maakt aldus onderdeel uit van een breder, integraal energiebeleid, waarbinnen alle relevante belangen een rol spelen.

Daarnaast wordt in bestaande EU-regelgeving aandacht geschonken aan (ook in de toelichting bij het voorstel genoemde) maatregelen die samenhangen met het verminderen van afhankelijkheden, zoals bijvoorbeeld de verplichtingen om voldoende reserves aan te houden voor olie en gas.

ii. Overig internationaal energiebeleid

Ook overigens is Nederland gebonden aan internationale regelgeving voor het energiebeleid. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om afspraken gemaakt door het Internationaal Energieagentschap (IEA) en het Internationaal Atoomenergie Agentschap, waaraan Nederland als verdragsluitende partij is gebonden. Ook binnen die afspraken is sprake van een integrale aanpak van energiebeleid. Het Internationaal Energieagentschap (IEA) heeft een integrale blik op energiebeleid, met aandacht voor de belangen van leveringszekerheid, betaalbaarheid en duurzaamheid van energie, bij internationale samenwerking. Het Internationaal Atoomenergie Agentschap richt zich op integraal beleid voor veilig, zeker, en vreedzaam gebruik van atoomenergie. Bij afwegingen voor nationaal energiebeleid zullen ook die belangen niet uit het oog verloren moeten worden.

De indiener is van mening dat het Europese energiebeleid voornamelijk is gericht op het realiseren van CO₂-reductie. Energieonafhankelijkheid is pas sinds de invasie van Oekraïne een groter onderdeel geworden van Europees energiebeleid. Echter gaat het dan alsnog vaak om tijdelijke crisismaatregelen die de komende jaren zullen verlopen. Binnen RePowerEU zijn de regels voor het vullen van de gasvoorraden bijvoorbeeld tijdelijk. Daarnaast zijn er ook veel Europese maatregelen die niet gericht zijn op het creëren van meer onafhankelijkheid. Voor bijvoorbeeld groene waterstof ligt de focus op de toepassing hiervan en wordt er niet gespecificeerd of dit moet zijn op basis van import of eigen productie. De indiener wil benadrukken dat ook vanuit Europese kaders de uiteindelijke invulling van zowel klimaat als energiebeleid nationaal plaatsvindt. Hierin heeft Nederland beleidsvrijheid om deze in te vullen, rekening houdend met Europese context. De indiener is daarom van mening dat dit wetsvoorstel aanvullend nodig is om energieonafhankelijkheid, leveringszekerheid en de betaalbaarheid van energie beter te borgen als pijlers voor energiebeleid.

De indiener is ervan op de hoogte dat Nederland gebonden is aan internationale regelgeving voor het energiebeleid. De indiener is ook van mening dat internationale monitoring vanuit IEA nodig is en dat deze belangen bij afwegingen voor nationaal beleid niet uit het oog verloren moeten worden. De indiener ziet het wetsvoorstel als aanvullend hierop. Bovendien heeft de IEA gedurende de energiecrisis erop gewezen dat Europa te afhankelijk is van andere continenten voor haar energiebehoefte. Hierdoor zou leveringszekerheid in het geding kunnen komen. De indiener ziet het wetsvoorstel als passend binnen deze internationale kaders aangezien Nederland er meermaals op gewezen is dat leveringszekerheid beter geborgd dient te worden in haar energiebeleid.

iii. Nationaal beleid

Om uitvoering te geven en bij te dragen aan de hierboven besproken Europese verplichtingen en doelstellingen op het gebied van klimaat en energie (en mede ter uitvoering van het Klimaatakkoord) is door Nederland het integraal klimaat- en energieplan vastgesteld. Iedere twee jaar wordt de tenuitvoerlegging van dit plan beoordeeld door de Europese Commissie. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuwe vaststelling van het integraal nationaal energie- en klimaatplan. Dit plan dient onder meer betrekking te hebben op de dimensie energiezekerheid en daarin kunnen bijvoorbeeld ook nationale doelstellingen, zoals die met betrekking tot energiearmoede en consumentenbescherming, worden meegenomen. Voor dit plan wordt gebruik gemaakt van verschillende bouwstenen, waaronder het belangrijke Nationaal Plan Energiesysteem (NPE). Dit plan dient de weg te wijzen naar het energiesysteem van Nederland in 2050 en is gericht op de ontwikkeling van samenhangend en langjarig energiebeleid.

Het behalen van de klimaatdoelen is het uitgangspunt en de belangrijkste aanleiding voor het NPE. Aldus wordt energiebeleid verbonden met de bredere klimaatopgave. Het plan moet een balans gaan treffen tussen de belangen die bij de klimaat- en energietransitie een rol spelen, te weten leveringszekerheid, betaalbaarheid, veiligheid, leefomgevingskwaliteit, maatschappelijke betrokkenheid en duurzaamheid. Zelfvoorziening is daarbij geen doel op zich maar hangt nauw samen met en is een onderdeel van het beleid gericht op de klimaat- en energietransitie. Ten gevolge van de samenwerking met partners binnen de EU, zal de afhankelijkheid van landen buiten de EU afnemen.

De indiener ziet het Nationaal Plan Energiesysteem als een instrument dat de adviezen die uit deze beleidscycli kunnen komen concreetiseert. De indiener doet een aantal aanpassingen in de memorie van toelichting om ervoor te zorgen dat het beter aansluit op het Nationaal Plan Energiesysteem. De indiener wil benadrukken dat er voor het realiseren van de klimaatdoelstellingen al een aparte beleidscyclus bestaat. De initiatiefwet beoogt juist een beleidscyclus op te zetten voor energiebeleid omdat hier nog geen aparte beleidscyclus voor bestaat. Dit is noodzakelijk om te komen tot de integrale afweging die ook de Raad van State in haar advies benoemt. Doordat de beleidscyclus van energiebeleid aansluit op de cyclus van klimaatbeleid blijft energiebeleid verbonden met de klimaatopgave, kan de besluitvorming apart van elkaar maar wel integraal plaatsvinden.

iv. Ten overvloede

Ten overvloede merkt de Afdeling op dat afhankelijkheden in veel gevallen niet zijn weg te nemen. Voor bijvoorbeeld olie, gas en uranium, maar ook grondstoffen als zeldzame aardmetalen, zal Nederland, om aan de nationale behoeften te kunnen voldoen, altijd bronnen buiten het eigen land moeten zoeken en afhankelijk blijven van andere landen. Waar dergelijke afhankelijkheden risicovol zijn, kan de oplossing niet altijd liggen in vermindering van afhankelijkheden, maar ligt die vaak in spreiding van de risico's van afhankelijkheden.

Samenwerking tussen landen, bijvoorbeeld binnen de EU, kan afhankelijkheden van derde landen verminderen, maar zal die afhankelijkheid binnen die samenwerkingsrelatie vergroten. Het voorstel heeft weliswaar aandacht voor diversificatie van bronnen en leveranciers, maar dit neemt niet weg dat ook bij diversificatie van bronnen en leveranciers enerzijds kansen worden geboden, maar anderzijds ook grenzen worden gesteld door andere belangen, zoals de klimaatdoelstellingen, veiligheid, milieu en leefomgeving.

Met dit wetsvoorstel stelt de indiener niet voor om volledig energieonafhankelijk te worden. De indiener wil energieonafhankelijkheid vergroten en afhankelijkheden monitoren en mitigeren waar mogelijk. Dit dient te worden gedaan door onder andere diversificatie en het aanleggen van strategische voorraden zoals de Raad van State ook benoemt. De oplossing ligt in het spreiden van risico's en in ieder geval het maken van beleid op basis van de juiste informatie.

d. Conclusie

Het voorstel is gericht op het versterken van leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie. Het beoogt dit doel te bereiken door het voeren van een energiebeleid dat is gericht op het vergroten van de onafhankelijkheid van het Nederlandse energiesysteem. Leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie zijn van belang voor het energiebeleid. Het is dan ook begrijpelijk dat het voorstel wijst op het belang van voldoende aandacht voor deze onderwerpen bij het maken van beleid.

De eenzijdige focus van het voorstel op alleen het vergroten van energieonafhankelijkheid op nationaal niveau is niet een voor de hand liggende route. Het voorstel introduceert een nieuw stelsel van plannen dat naast en los van het bestaande planningsstelsel van de Klimaatwet staat. Door de gerichtheid op energieonafhankelijkheid kan zo'n afzonderlijk stelsel al snel tegen het bestaande stelsel van plannen in gaan werken.

Gelet op de andere wezenlijke belangen zoals de klimaatdoelen, veiligheid en kwaliteit van de leefomgeving, en een integrale afweging van die belangen in het kader van het te voeren energiebeleid, is het voorgestelde instrument van afzonderlijke planningswetgeving waarin alleen aandacht is voor het vergroten van energieonafhankelijkheid, niet passend.

Het voorstel heeft ook het risico dat een integraal en effectief energiebeleid uit het oog wordt verloren en dat andere relevant belangen zoals klimaatdoelstellingen, veiligheid en omgevingskwaliteit onvoldoende aan bod komen. Dat risico wordt vergroot door de beoogde instelling van een Energieraad die adviseert over energiebeleid dat primair is gericht op het vergroten van energieonafhankelijkheid.

In de bestaande Europese, internationale en nationale aanpak bestaat al aandacht voor de onafhankelijkheid waarop het voorstel zich richt, waarbij dit bovendien wordt gezien in samenhang met die andere relevante belangen. Bij bijvoorbeeld de jaarlijkse klimaatnota, maar ook concrete wetsvoorstellen die uit het Europese en nationale energiebeleid voortvloeien, kan de Tweede Kamer (als medewetgever en controleur) hiervoor bovendien ook aandacht vragen.

Aanpassing van het onderhavige wetsvoorstel zou moeten leiden tot een ingrijpend gewijzigd voorstel dat de Afdeling, als het zover komt, graag opnieuw voor advies voorgelegd krijgt.

De indiener is helaas van mening dat de Raad van State het wetsvoorstel op sommige aspecten onjuist heeft geïnterpreteerd. Het wetsvoorstel heeft het doel om extra componenten aan energiebeleid toe te voegen én een beleidscyclus voor energiebeleid op te zetten. De indiener is net als de Raad van State van mening dat energiebeleid wordt gebaseerd op meerdere factoren. Met dit wetsvoorstel wil de indiener dat energieonafhankelijkheid, leveringszekerheid en betaalbaarheid hier beter in worden meegenomen, maar beargumenteerd de indiener niet dat dit de enige factoren dienen te zijn. Het is aan het kabinet en uiteindelijk het parlement om een integrale afweging te maken van de verschillende factoren. Daarnaast heeft het parlement ook meermaals aan te geven energieonafhankelijkheid als een belangrijk thema te zien voor de aankomende jaren.

De indiener is van mening dat een aparte beleidscyclus voor energiebeleid nodig is omdat de cyclus voor klimaatbeleid onvoldoende ingaat op aspecten zoals onafhankelijkheid, leveringszekerheid, langetermijnbetaalbaarheid van energiebeleid. Bovendien is energiebeleid ook niet altijd onderdeel van klimaatbeleid, maar staan deze twee soms ook los van elkaar. Besluiten hierover hebben echter wel invloed op elkaar, dus deze dienen in samenhang te worden genomen. Daarom stelt de indiener voor het energiebeleid te versterken en de verschillende beleidscycli op elkaar te laten aansluiten.

De Afdeling advisering van de Raad van State heeft een aantal bezwaren bij het initiatiefvoorstel en adviseert het voorstel niet in behandeling te nemen, tenzij het is aangepast.

*De Vice-President van de Raad van State
Th.C. de Graaf*

De initiatiefnemer,
Erkens